

Vega kommune
Gladstad
8980 Vega

Saksbehandler, innvalgstelefon
Rune Kvannli, 75547864

Uttalelse, kommuneplanens samfunnsdel 2025 - 2036 for Vega kommune

Vi viser til deres høringsbrev med planforslag datert 26.06.24

Vi vil her gi våre innspill til planforslaget og samtidig drøfte sammenhengen mellom nasjonal politikk og valgene dere gjengir i samfunnsplanen. Intensjonen er å sikre at [FNs bærekraftsmål](#), og [Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027](#), blir fulgt opp i deres overordnede styringsdokumenter. Det er viktig for oss å understreke at nasjonal politikk, av hensyn til lokalt selvstyre, så langt som mulig må tilpasses kommunens egne utviklingsmål.

Vi vil i det følgende gi en helhetsvurdering, samt gå nærmere inn på ulike sektorområder herunder:

- Boligsosialt arbeid
- Klima og miljøhensyn
- Naturmangfold
- Landbruk og reindrift
- Samfunnssikkerhet og beredskap
- Folkehelse, oppvekst, helse og omsorg

Avslutningsvis gir vi en oppsummering og råd for veien videre.

Helhetsvurdering

Vega kommune viser gjennom kommuneplanens samfunnsdel en innovativ tilnærming til overordnet planlegging. Det er positivt at dere gjør et dypdykk i ulike sektorområder og en samlet plan som favner bredt kan bidra til å styrke planens styringskraft. Samtidig bør dere være oppmerksomme på at planens omfattende innhold kan virke mot sin hensikt ved at den kan bli uoversiktlig. Når planen vedtas, er det derfor viktig at Vega kommune, både politisk og administrativt, har et bevisst forhold til hvordan planen skal brukes i kommunens daglige virksomhet.

Vega sin status som verdensarvområde er et gjennomgående perspektiv og planen legger premisser for en bærekraftig samfunnsutvikling som skal bidra til å ivareta verdensarvverdiene. Statusen som

verdensarvområde innebærer noen begrensninger i forhold til framtidig næringsutvikling og andre utviklingstiltak i verdensarvområdet og tilhørende buffersone. Vi ser at det kan være utfordrende for kommunen å balansere disse hensynene i overordnet planlegging. I sum opplever vi at dere har løst dette på en god måte i planen.

At bærekraftsmålene er tatt inn som fundament for hovedmålene i planen er positivt.

Kapitlet «*Stolt fortid – spennende framtid*» gir en god oversikt over utfordringer og muligheter. Nasjonale rammer, lover og retningslinjer er nevnt under de ulike kapitlene. Vi anbefaler at planen innledningsvis synliggjør hvilke nasjonale og regionale rammer som gjelder for kommunens planlegging.

Samarbeid med andre kommuner og fagmiljøer er angitt som en mulighet (kap. 2). Dette er fulgt opp ved at bærekraftsmål nr 17, «*Samarbeid*», skal være et gjennomgående perspektiv. I denne sammenhengen er det viktig at planen så langt det er mulig avklarer potensialet for slikt samarbeid.

Boligsosialt arbeid

Kommunen har ivarettatt boligsosiale hensyn i overordnet planverk på en god måte. I samfunnsplanen har kommunen et eget kapittel, der dere drøfter boligsosiale forhold sett i sammenheng med den generelle boligpolitikken. Her har kommunen også tatt inn mål og strategier for arbeidet, som er i tråd med [boligsosial lov](#), noe som er positivt. I tillegg har kommunen tatt inn definisjonen på vanskeligstilte på boligmarkedet, som er med på å styrke det boligsosiale fagfeltet.

Det er positivt at kommunen velger å ha kunnskapsgrunnet i overordnet plan og ikke i delplaner. På den måten får det boligsosiale arbeidet en sterkere forankring. Samtidig har kommunen mange mål, strategier og tiltak på det boligsosiale området i samfunnsplanen. Her må kommunen vurdere hvilke tiltak som skal prioriteres først.

Klima og miljøhensyn

Det går fram av planen at kommunen skal arbeide med reduksjon av klimautslipp innenfor rammene av nasjonal og regional politikk. Den nasjonale politikken innebærer at Norge skal være et lavutslippssamfunn i 2050 og at klimagassutslippene i Nordland skal være redusert med 60 % fram mot 2030 sammenlignet med 2009. Dere bør drøfte hvordan Vegasamfunnet og Vega kommune skal bidra i denne dugnaden. Dette innebærer at dere setter mål for utslippskutt i kommunens egen virksomhet.

Utviklingen av utslipp innen ulike sektorer i kommunen, basert på Miljødirektoratets tall, viser videre at de største utslippene kommer fra sjøfart og jordbruk. Det er her positivt at utslippene fra sjøfart er redusert med 6,6 % i perioden 2021-22. Om vi skal nå nasjonale og regionale mål, vil det være vesentlig at reduksjon i kommunale utslipp minst tilsvarer de nasjonale og regionale målene.

Omdisponering av karbonrike arealer, spesielt myr, fører til betydelig utslipp av klimagasser. Forekomsten av slike arealer kan i betydelig grad finnes i tilgjengelige grunnkart. Vi ser gjerne at arealstrategiene oppdateres, slik at det her går fram at forekomster av karbonrike arealer tilbakeføres til formål som ikke innebærer omdisponering, og at nye områder til utbyggingsformål ikke legges ut på slike områder.

Naturmangfold

Planen gir en god beskrivelse av naturverdiene som må ligge til grunn for kommunal arealforvaltning og en bærekraftig forvaltning av Vega verdensarvområde. Vi merker oss at styrking av kunnskap og kompetanse om naturmangfold, er et viktig grunnlag for å nå målene om å bevare verdensarverdiene.

Landbruk

Dere imøtekommer våre forventninger, vi har ingen vesentlige kommentarer til dette temaet.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Samfunnssikkerhet går igjen i flere delrapporter og kapitler. Vår vurdering er at dere har en tidsriktig tilnærming til samfunnssikkerhet i planleggingen. Det er positivt at både klimatilpasninger og andre beredskapshensyn presiseres i arealstrategiene.

Klimaendringer og andre risikoforhold vil utfordre kommunens evne til å opprettholde kriseberedskap og andre samfunnskritiske funksjoner. I verste fall kan kommunen i perioder miste evnen til å ivareta samfunnskritiske funksjoner. Planmyndigheten har ansvaret for å påse at samfunnssikkerhet ivaretas i samfunns- og arealplanleggingen. Kommunens rolle som planmyndighet må også ses i sammenheng med kommunens ansvar som beredskapsmyndighet, jf. Sivilbeskyttelsesloven. I sum vil dette bidra til å styrke totalberedskapen i Vega kommune.

Folkehelse, oppvekst, helse og omsorg

Vi kan ikke se at kunnskapsgrunnlaget her er oppdatert. Vi vil derfor anbefale at dere utarbeider et oversiktsdokument som viser helsetilstand og påvirkningsfaktorer. Kommunen bør også identifisere faktorer som det er viktig å følge løpende med på, samt analysere mulige årsaksforhold til og konsekvenser av de identifiserte faktorene. Vi viser her til lov om folkehelsearbeid §§ 5 og 6.

Vega kommune har for perioden 2018 – 2022 identifisert en rekke områder der kommunen har vedtatt tiltak og/eller strategier for å fremme barn og unges oppvekst- og levekårsforhold. Kommunen har i spørreundersøkelse i forbindelse med landsomfattende tilsyn med kommunens arbeid etter folkehelseloven i 2024, svart at tiltakene som retter seg mot barn og unges oppvekst- og levekårsforhold bygger på hovedutfordringene som er identifisert i oversiktsdokumentet. Vi imøteser informasjon om hvordan utviklingen på området er.

Det er positivt at kommunen vil fremme inkludering og integrering og legge til rette for at befolkningen har tilgang til attraktive og helsefremmende bo- og nærmiljø med muligheter for å være fysisk aktive hele året.

Det er viktig at målene i kommuneplanens samfunnsdel gjenfinnes som strategier og prioriteringer av tiltak i de ulike sektorene som oppvekst, helse-, omsorg- og sosialtjenestene. Her følger noen råd for det videre arbeidet:

- Dere bør i samfunnsplanen synliggjøre hvordan dere vil jobbe for å forebygge omsorgssvikt og atferdsvansker
- Med store demografiske endringer kommer behovet for tverrsektoriell planlegging. Det er derfor positivt at kommunen er åpen for mer samarbeid med andre kommuner og nye samarbeidsformen med spesialisthelsetjenesten, og at det er inngått interkommunalt samarbeid

med flere kommuner på Helgeland om satsning på digitalisering. Det er videre positivt at kommunen har fokus på å etablere gode samhandlingsformer på tvers av både fagområder og kommunegrenser, for å utvikle og sikre gode tjenester for innbyggerne.

- Det er også positivt at kommunen arbeider målrettet med rekruttering og kompetanseutvikling. Det er viktig at strategisk kompetanseplanlegging benyttes for å sikre tilstrekkelig fagkompetanse i tjenestene, og at politisk vedtatte kompetanseplaner inngår i det kommunale planverket.
- En styrket satsning på folkehelse og forebyggingsarbeid vil kunne bidra til å redusere behovet for helse- og omsorgstjenester noe, og dermed redusere behovet for hjelp fra helsepersonell. Dette er i tråd med regjeringens eldrereform [«Bu trygt heime»](#) og Helsepersonellkomisjonens NOU 2023 [«Tid for handling»](#)

Oppsummering

I tråd med Nasjonale forventninger til planleggingen 2023-2027, oppfordres alle kommuner, også Vega, til å samarbeide gjennom eksempelvis interkommunale plankontor eller andre former for interkommunalt plansamarbeid. Statsforvalteren har gjennom forvaltning av [prosjektskjønnsmidler](#), lagt opp til økt satsing på interkommunalt samarbeid.

Elementer som bør gjennomgås før sluttbehandling av planen:

- Definere egne mål for reduksjon av kommunens utslipp av klimagasser
- Vise prioritering og rekkefølge på tiltak for det boligsosiale arbeidet
- Arealstrategiene bør presisere at karbonrike arealer, slik som myr, avsettes til LNFR-formål i arealplaner
- Kommunens rolle som planmyndighet bør ses i sammenheng med kommunens ansvar som beredskapsmyndighet
- Dere bør i samfunnsplanen synliggjøre hvordan dere vil jobbe for å forebygge omsorgssvikt og atferdsvansker

Ved behov for ytterligere avklaringer, råd eller veiledning kan dere gjerne kontakte oss.

Vi ønsker dere lykke til med planbehandlingen, samt oppfølging og bruk av planen i årene som kommer.

Med hilsen

Merete Troli (e.f.)
kommunal- og beredskapsdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent

